

COLUMN VERSPLIN- TERING

Coen Teulings

Universiteitshoogleraar aan de
Universiteit Utrecht

Gemeenteraadsverkiezingen brengen ons verdere versplintering

Volgens een peiling van het Parool leiden de aanstaande verkiezingen tot een politieke aardverschuiving in de Amsterdamse gemeenteraad. Eén op de vijf kiezers lijkt zijn stem uit te gaan brengen op twee nieuwe partijen, Volt en Ja21. De huidige twee grootste partijen, D66 en GroenLinks, zullen naar verwachting de grootste te blijven, maar ze verliezen een kwart van hun aanhang en zijn daarmee samen niet veel groter dan beide nieuwkomers. Het zou me niet verbazen als Amsterdam geen uitzondering is in deze verdere versplintering van het politiek landschap.

In menig opzicht is er weinig nieuws onder de zon. Sinds Pim Fortuyn in 2002 het politieke landschap op zijn kop zette, is deze trend al gaande. De LPF kwam en de LPF ging, maar de onvrede van een deel van het electoraat met de oude politieke partijen bleef. Nieuwe partijen zoals de PVV voorzagen in een gat in de kiezersmarkt. Lange tijd leek dit gat vooral te liggen bij lager opgeleiden. Een opstand tegen de PvdA, die niet meer van de Arbeid was, maar van de doctorandussen. Die diagnose houdt echter geen stand meer. Ook het hoger opgeleide electoraat is op drift geraakt. Al langer was de Dierenpartij een vluchtheuvel voor een postmaterialistische elite die zich bij oud-links niet meer thuis voelde. En sinds kort is daar Volt bijgekomen, een partij voor de hogeropgeleiden met een Europese oriëntatie. Op zichzelf zou ik me daar zomaar bij kunnen thuis voelen, maar er resteert één vraag: wat is nu de toegevoegde waarde van weer een nieuwe partij, die bovendien als twee druppels water lijkt op een oudgediende, namelijk D66? Ik zou het programmatische verschil niet kunnen benoemen. De hogeropgeleide kiezers lijken elk verantwoordelijkheidsgevoel voor het functioneren van de representatieve democratie te ontberen. Terwijl voor iedereen zichtbaar de toename van het aantal partijen het politiek-inhoudelijke debat in Kamers en gemeenteraden onmogelijk maakt, voegen zij graag weer een nieuwe loot aan de boom van politieke partijen toe. De woningcrisis is een politieke topprioriteit. Meer bouwen is in de ogen van

velen de oplossing. Dat vraagt enorme investeringen. De gemeentepolitiek speelt daarbij een cruciale rol. Zij bepaalt bestemmingsplannen, geeft bouwvergunningen af en stelt vaak de erfpacht vast. De wispelturigheid van het electoraat maakt de politiek een onbetrouwbare partner, simpelweg omdat investeerders niet meer weten of de bestuurders met wie ze vandaag nog zaken doen morgen nog in het zadel zitten. Een strategische visie op de langetermijnontwikkeling van een stad: de politiek kan die simpelweg niet bieden, omdat het electoraat bij elke nieuwe verkiezing denkt dat het gras elders toch groener is. We klagen als kiezers over de visieloosheid van de politiek, maar we doen het zelf, door steeds weer ons vertrouwen in weer een nieuwe partij te stellen. Vastgoedinvesteringen zijn een kwestie van lange adem. De realisatietijd van vastgoedprojecten is lang en idem dito de terugverdientijd. Des te groter de politieke onzekerheid, des te groter het investeringsrisico en des te hoger dus de risicopremie die beleggers zullen vragen. Wispelturigheid heeft een prijs. Zo is het paradoxale gevolg van de aanhoudende ontevredenheid van de kiezers over wat politieke partijen hun kunnen bieden precies het tegendeel van wat ze voor ogen hebben. De kiezers vragen om een politiek die de woningcrisis met daadkracht aanpakt. Ze krijgen een tandeloze tijger, die met steeds met nieuwe politieke agenda's het hart van de kiezer probeert te veroveren, maar nooit de tijd krijgt die agenda's te verwezenlijken. Vastgoedinvesteerders zullen ermee moeten leren leven. Naarmate de politiek minder mandaat heeft om voor de lange termijn knopen door te hakken, zullen investeerders meer zelf voor lokaal draagvlak voor hun investeringen moeten zorgen door met omwonenden om de tafel te gaan. En naarmate de politiek geen knopen kan doorhakken, zal de rechter dat steeds vaker in haar plaats moeten doen.

▼ REACTIES NAAR

c.n.teulings@outlook.com